

**„Цените не са ниски, преди години ми
вземаше по 18!“**

(24.07.2014)

Единствената реакция на статията ми „23 години преводаческа одисея“ беше едно неясно, но отчаяно възклицание: „Цените не са ниски, преди години ми вземаше по 18!“, появило се във форума към петицията против „изискванията“ на външно.

Това по-конкретно беше реакция на следния пасаж от въпросната статия:

„Всъщност тези, които ме обвиниха в този несъществуващ грях, години наред бяха участвали именно в такива съгласувани практики и чрез нелоялна конкуренция ме лишаваха от много преводи, за които бях напълно квалифициран, наличен и в състояние да ги направя. Да не говоря, че цената ми винаги е била напълно приемлива във всяко отношение (с други думи: смешно ниска).“

Явно коментаторът е бил засегнат от обвинението, че е участвал в съгласуваните практики и нелоялната конкуренция срещу мен :)

Отговорих:

„Най-вероятно това са били спешни преводи на словенски. В момента цената ми за спешен превод на словенски дори е по-висока. Всеки може да види ценоразписа ми в Интернет. Освен това, става дума за 1 - 2 страници, предполагам преди 6 години. Лесно мога да проверя в счетоводството си, винаги съм издавал фактури. Мога да кажа, че през въпросния период на подобна цена съм превел не повече от 20 страници за десетина агенции и директни клиенти, така че авторът на горния коментар е ясен :) Сигурно за неговата агенция съм превел няколко страници общо за десетина години. Но той е лъгал и продължава да лъже клиентите си, че „има“ преводач със словенски, хърватски и сръбски.

Не смятам, че съм „вземал“ от която и да било агенция и стотинка. Цената, която съм начислявал за превода е цена за МОЯ труд, който съм извършвал ЛИЧНО, без да лъжа, че мога да направя някакъв превод и да използвам анонимни преводачи за тази цел. Но истина е, че агенциите най-безскрупулно ВЗЕМАТ от клиентите си огромни комисионни (най-малко 100% върху цената на преводача). Както правилно е забелязал мистър Витек „бизнес моделът на всички големи преводачески агенции понастоящем се основава на принципа на сляпата,

ненаситна, корпоративна алчност".

Освен това, не смятам, че цените ми са високи, напротив, продължавам да смятам, че са смешно ниски. Защото, ако се приспаднат осигуровките и данъците, времето за търсене на терминология и за редакция, разходите за използваната техника и софтуер, за енергия, комуникации и др., ще се види колко мизерни са тези цени.

И накрая, смятам, че съм професионален преводач с необходимата квалификация и дългогодишен опит, не се крия зад анонимност и имам пълното право на достойно възнаграждение за ТВОРЧЕСКИЯ труд, който полагам."

По-късно обаче се замислих над това явно съвсем спонтанно възклицание, и усетих, че то крие множество въпроси, противоречиви емоции и някои безспорни истини за преводаческата дейност.

Въпросите, които повдига споменатото възклицание, биха могли да бъдат, например, следните:

- Защо собствениците и мениджърите на агенциите за преводи биха недоволствали срещу достойно заплащане на преводаческия труд?

- Коя е цената за превод, срещу която собствениците и мениджърите на агенциите за преводи не биха недоволствали?

- Защо собствениците и мениджърите на агенциите за преводи смятат, че преводачите им „вземат“ парите?

- Има ли начин един преводач да не предизвика недоволството на собствениците и мениджърите на агенциите за преводи?

По-долу се опитвам да дам някакъв отговор на тези въпроси.

Защо собствениците и мениджърите на агенциите за преводи биха недоволствали срещу достойно заплащане на преводаческия труд?

От гледна точка на собствениците и мениджърите на агенциите за преводи достойно заплащане на преводаческия труд е това, което тяхната агенция предлага на преводача. Тяхното разбиране е, че посредникът е основният актьор в този бизнес и на него се пада достойно заплащане, защото се е блъскал да набира преводачи за списъка си, да привлича клиенти, да ги задържа, да организира работата, да удовлетворява капризите на клиентите и много други дреболии, които

обсебват ежедневието на посредника. В тази верига от дейности те виждат мястото на преводача на най-долното стъпало, което определя и заплащането му. Посредникът щедро отделя за преводача една трета до максимум половината от цената, която взема от клиента.

Когато цената на даден превод обаче се определя както от страха да не изпуснеш клиента, така и от държавната поддръжка за агенциите за преводи, няма начин един професионален преводач да бъде удовлетворен от заплащането, което му предлага агенцията. Нейният собственик или мениджър трепери да не изтърве някой клиент, затова максимално смъква цената. Същевременно държавата, в лицето на външно, му вдъхва кураж, като му позволява да лъже, че агенцията била „лицензирана“ (по кой закон?), „оторизирана“ (как?), „легитимна“ (коя регистрирана по ТЗ фирма не е?) и с какви ли не още гръмки епитети. Всички тези епитети обаче не могат да бъдат поставени на някой преводач. Преводачът в България не може да бъде „лицензиран“, „оторизиран“, „легитимен“ без агенция за преводи! С други думи, преводачът у нас няма никакви права, включително правото да поставя някакви искания за каквото и да било (достойно) заплащане.

Никой не държи сметка на агенциите за преводи, че не са назначили на трудов договор преводачите, които използват. Агенциите твърдят, че това са „техни“ преводачи, но изобщо не се грижат за тях да ги осигуряват и да им гарантират всички права, каквито би имал един служител във всяка фирма. Пред това странно явление съответните държавни институции си затварят очите. Оттук можем да си направим извод, че агенциите за преводи са изключително покровителствани от държавната машина. Следователно, всеки опит от страна на преводачите да си искат достойното заплащане би срещнал не просто недоволството на собствениците и мениджърите на агенциите, а направо техния унищожителен гняв.

Коя е цената за превод, срещу която собствениците и мениджърите на агенциите за преводи не биха недоволствали?

Спонтанно отговарям: нула.

Всяка друга цена е плод на угризението на съвестта на някои собственици и мениджъри на агенции. Част от тях са бивши преводачи, някои дори - настоящи. Те са разбрали, че няма кой да защити преводачите и затова са преминали на отсрещната страна. Въпреки това, съвестта им не е съвсем изгризана :)

Това все още е добре, защото вече в нечи и глави на собственици и мениджъри на агенции се е появила и идеята преводачите да плащат за честта да им бъде даден превод.

Защо собствениците и мениджърите на агенциите за преводи смятат, че преводачите им „вземат“ парите?

Както по-горе споменах, държавата покровителства собствениците и мениджърите на агенциите за преводи, затова тяхното самочувствие е на изключително високо ниво. Затова няма как да не си въобразяват, че „дават хляб“, че „осигуряват работа“ на преводачите, а те са толкова неблагодарни, че им „вземат“ парите :)

Има ли начин един преводач да не предизвика недоволството на собствениците и мениджърите на агенциите за преводи?

И тук отговорът е кратък: като не поиска нищо за превода, който е направил, или още по-добре - като си плати за удоволствието да превежда някой гениален текст, например, от китайски или корейски английски на някой европейски език (който, разбира се не му е роден).

Този списък не изчерпва набора от въпроси, който може да изникне в главата на всеки преводач, собственик или мениджър на агенция за преводи, потенциален клиент, служител на външно и другите държавни институции, както и на приятелите, роднините, близките и познатите на всички гореспоменати. Всички тези въпроси се преплитат с палитра от всякакви видове емоции, но зад този конгломерат проблясват неизбежните истини за преводаческата дейност, преводачите, агенциите за преводи, външно министерство и техния железен файървол - върховната административна прокуратура с прословутия си отдел „Надзор за законност“. Значи, в края на краищата, всичко стига пак дотам, откъдето тръгна преди две години - липсата на законово основание за „уреждане“ на преводаческата дейност. Тази липса обаче в продължение на няколко десетилетия се закърпва от един несъществуващ, но вездесъщ правилник, оригинален български принос в световния хаос на „уреждането“ на преводаческата дейност.